

Kai kilnūs darbai traiškomi valdininkų ambicijų

Precedento neturinčios bylos, kurioje
Vaiko teisių apsaugos tarnybos
darbuotojos veikė prieš vaiką, atomazga

Tai, ką patyrė Šakių evangelikų liuteronų parapijos klebonas Virginijus Kelertas, septynerius metus vadovaujantis VšĮ Šakių vaikų globos namams, iliustruoja kone su juodu humoru tariamą sparnuotą frazę: jei darysi gera, būsi puldinėjamas, šmeižiamas, net teisiamas. Keisčiausia šioje istorijoje tai, jog tikrų tėvų meilės ir rūpesčio netekusių vaikų interesais rūpintis ėmėsis dvasininkas, pats ir inicijavęs minėtų globos namų įkūrimą, suteikęs įstaigai būstą, buvo įsuktas į kelerius metus trukusį nepagrįstų kaltinimų maratoną, kuriam „dirigavo“... Vaiko teisių apsaugos tarnybos darbuotojos. Paradoksas: įstaigų, kurių paskirtis – rūpintis vaiku, darbuotojos šioje istorijoje veikė būtent prieš jį...

(Nukelta į 9 p.)

Šakių evangelikų liuteronų parapijos klebonas Virginijus Kelertas, VšĮ Šakių vaikų globos namų direktorius.

Laimos GRIGAITYTĖS nuotrauka.

Sūduvos gimnazijoje – moderni biolaboratorija

3 p.

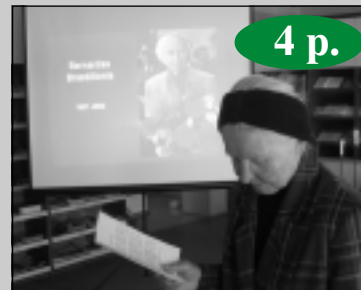

Juostelę perkirpo UAB „Statybos ritmas“ generalinis direktorius Gintaras Vilutis, gimnazijos direktorius Alvydas Zdanys ir biolaboratorijos įkūrimo iniciatorius technologijų mokslų daktaras Kęstutis Vilutis.

Zitos DZIDOLIKIENĖS nuotrauka.

„Biblioteka: spausk patinka“ Kalvarijoje

4 p.

Bibliotekų savaitėje – B. Brazdžionio skaitymai.

Astos JANKELIŪNIENĖS nuotrauka.

Policijoje – žurnalistų „desantas“

5 p.

Marijampolės apskrities policijos vadovai ir policijos darbu besidomintys Marijampolės žurnalistai aptarė tolesnio bendro darbo ypatumus. Policijos archyvo nuotrauka.

Šiomet sukanka 67 metai nuo Antrojo pasaulinio karo pabaigos Atsiminimai

Vytautas
GRINIUS

8 p.

Kelmas

Karo aidai

Dėmesio:
erkės!

10 p.

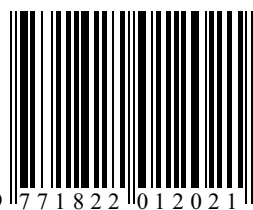
Barometras

Marijampolė –
iš jos išvykusiųjų
akimis: miestas sėkmingai me-
tasi pilką „užkampio“ drabužį

2 p.

ISSN 1822-0126

JUODOJI KRONIKA

5 p.

- Girtas pensininkas tapo žudiku
- Dingusį vyrą rado nebegyvą
- Pas ligonius – tik su apsauga?
- Mįslingas gaisras – kerštas?
- Daugiausia smurtavo sugyventiniai
- Sukčiai nepažabojami
- Apsaugininkai nemiegojo

„Savaitės“ prenumerata – nuo artimiausio numero!

1 mėn.	6,50 Lt
3 mėn.	19,50 Lt
6 mėn.	39 Lt

Prenumerata priimama visuose
Marijampolės apskrities pašto
skyriuose, redakcijoje
(Marijampolė,
V. Kudirkos g. 18/20).

„SAVAITĖS“ prenumerata INTERNETU

Sūduvos regiono
savaitraštį „Savaitė“
galima užsiprenumeruoti
neišsėlant
iš kabineto ar namų.

Tereikia padaryti
pavedimą internetu:
UAB „Kosto leidyba“
Jm. kodas 18559645
a. s. LT937300010002611368
AB „Swedbank“

Būtinai nurodykite
prenumeratoriaus vardą
ir pavardę ar įmonės
pavadinimą, adresą ir
prenumeratos laikotarpį.

Kai kilnūs darbai traiškomi valdininkų ambicijų

V. Kelertas kelerius metus nepagrįstai buvo puldinėjamas VTAS darbuotojų.

(Atkelta iš 1 p.)

Vaikų globos namus įkurdino buvusioje klebonijoje

Virginijus Kelertas Šakiuose įsikūrė 1993 m., iškart, kai buvo atkurta Šakių evangelikų liuteronų parapija, gyvavusi čia tik prieš Antrąjį pasaulinį karą. Naujamajam klebonui teko labai apgailėtinas palikimas: suniokota bažnyčia, kuri sovietmečiu iš pradžių buvo paversta kino teatru, vėliau – sporto sale, priminė tik laužą, parapijoje buvo tik 6 tikintieji. V. Kelerto ryžtingumo, entuziazmo bei užsienio rėmėjų paramos dėka per septynerius metus bažnyčia pakilo naujam gyvenimui, parapijos gyvenimas suaktyvėjo.

Klebonas rūpinosi ne vien parapijos atgaivinimu. Pastoracinė veikla nuo pat pradžių jam buvo neatsiejama nuo paramos vargingai gyvenančioms šeimoms. Per metus netgi apie 600 tokių Šakių rajono šeimų sulaukdavo V. Kelerto, kuriam padėdavo bendražygiai iš užsienio, labdaringo vizito. Klebonas puikiai matė, kokia padėtis šeimose, ypač tose, kurios priskiriamos socialinės rizikos grupei. Nereikia nė kalbėti, jog labiausiai skaudėdavo širdį dėl vaikų, kuriuos bent jau tam tikrais momentais tikri tėvai, panirę į alkoholį, palikdavo likimo valiai, ne tik nebūdavo atrama savo vaikams, bet netgi juos skriaudavo, moralškai žlugdydavo. Šakiuose tuomet beglobiai vaikai būdavo priglaidžiami buvusio vaikų darželio „Klevis“ patalpose įkurdintuose vaikų globos namuose. Šalys čia atsidūrusiems vaikams buvo ištis geresnės nei tikrų tėvų namuose, tačiau gana prastos: apie 30 įvairaus amžiaus vaikų naudojosi vienu tualetu, pastato sienos kone kartoninės... V. Kelertas, mąstęs, kaip šioms vaikams pagerinti gyvenimo sąlygas, į Šakių rajono savivaldybę kreipėsi su ištis kilnių pasiūlymu: vaikų globos namus įkurdinti atnaujintame evangelikų liuteronų parapijos buvusios klebonijos pastate, o Savivaldybė užtikrinsianti šių namų funkcionalumą. Taigi 2005 m. Šakių vaikų globos namai su 25 globojamais vaikais persikėlė į naujas šiuolaikiškas patalpas buvusioje klebonijoje, jų direktoriumi tapo pats klebonas.

Globojami vaikai: nuo vos savaitės amžiaus iki visiško savarankiškumo

Trisdešimties vietų V. Kelerto vadovaujamoose vaikų globos namuose (beje, vieninteliuose Šakių rajone) buvusiam klebonijos pastate nuo pat pradžių buvo apgyvendinti įvairaus amžiaus 25 vaikai (du iš jų dar ir dabar čia gyvena). Dalis tų vaikų čia laikinai globojami, nors dažnai nutinka taip, kad tampa nuolatiniais gyventojais. 17,5 etato, o su sutrikusio intelekto centru, įkurtu kaip padalinys, – 21 etatas. Šie vaikų globos namai nuo pat gyvavimo pradžios buvo struktūruoti kaip šeimyniniai. Per visą gyvavimo laikotarpį ši vieta namais buvo tapusi beveik 230 vaikų – ir tiems, kurie, laikinai apgyvendinti, sugrįždavo čia ne po vieną kartą...

Šiandien čia gyvena 33 vaikai: du iš jų pilnamečiai, 9 – iki 4 metų amžiaus, jauniausiam – vos devyni mėnesiai. Globos namų istorijoje buvęs atvejis, kai į čia tiesiai iš ligoninės parsivežė vos 7 dienų amžiaus kūdikį. Gyvenusi čia ir mama su kūdikiu.

Šių globos namų vaikai, sulaukę pilnametystės, neišmetami į nežinią: šalia buvusios klebonijos esančiame pastate yra įkurti 8 butai, kurie skirti globotiniams, sulaukusiems pilnametystės. Žinoma, globos namų tikslas – išugdyti savarankiškumą, tačiau čia – kaip tikruose namuose: visada lengviau bandyti kažką savo kurti, jei žinai, kad turėsi, kur sugrįžti, kad esi laukiamas savo namuose. Taigi minėti butai tampa savotiška tarpine stotele, teikiančia saugumo jausmą, pakeliui į savo kuriamą gyvenimą.

Globos namų darbuotojų džiugina šiuo metu studijuojanti teisė auklėtinė, kita mergina mokosi kolegijoje... Taigi džiaugtis yra kuo, nors negalima teigti, jog viskas čia klostosi kuo puikiausiai: visko pasitaiko. Nenuginčijama, kad daug ką lemia genai, ne vien gyvenamoji aplinka. Be to, kaip pastebėta, teigiama aplinka didesnę įtaką turi, kai į globos namus patenka kuo mažesni vaikai. Su vyresniais, savo gyvenime mačiusiais palyginti daug, būna sunku: jie iš pradžių tiesiog neįprasta pakitusios aplinkos, jaučiasi lyg atsidūrę beprotnamyje: čia negeriam, nerūkoma, nesisvaidoma keiksmažodžiais... Iš šeimos atsineštas emocijas bagažas turi įtaką ir tokių vaikų elgesiui: jie įpratę gyventi gynybinėje parengtyje, kovoti, pulkti...

Sukurtas geras mikroklimatas ir globos namų vadovo pagrindinis kredo – iš visos širdies rūpintis tikrų tėvų meilės ir dėmesio netekusiais vaikais, rodės, galės daryti stebuklus. Deja... Kone nuo pat globos namų įkūrimo V. Kelertas, beje, gavęs garbingą Lietuvos tūkstantmečio žmogaus titulą, buvo atsidūręs šmeižto, kaltinimų maratone, įsuktas į vaiko pagrobimo ir savavaldžiavimo skandalą.

Vaiko gynimas išaugo į pagrobimo skandalą

Skandalingai pagarsėjęs „pagrobimo“ istorijos pradžia – 2010 m. gruodis. Globos namų gyventojas Rasvita, čia patekusi teismo sprendimu 1997 m., labai artimai bendravo su motinos namuose likusia mažamete sesute, kurią nuo kūdikystės, kartu gyvendama, ir auginusi. Pati Rasvita savo gyvenimą pas tikrą mamą prisimena kaip košmarą. Nuolatinis girtavimas, smurtas buvo jos kasdienybė. Iš merginos atminties nedyla nykūs vaikystės prisiminimai: mergaitė naktį siunčiama parnešti cigarečių girtaujančiai motinai. Jei neparneša, būna mušama... Tad nenuostabu, jog Rasvita labai skaudėjo širdį dėl tokiomis sąlygomis gyvenančios sesutės, kuri, beje, dažnai vyresnėlei žinutėmis guosdavosi, jog yra skriaudžiama, namuose nuolat girtaujama. 2010 m. prieš Kalėdas Rasvita iš Eglės (vardas pakeistas – *Aut. past.*) sulaukė žinutės, kurioje mažylė prašė sesers skubiai atvažiuoti. Vyresnioji, norėdama suprasti tokio kvietimo priežastį, bandė skambinti Eglei, tačiau skambutis buvo atmestas. Rasvita suprato: kažkas ne-

gerai. Savo nerimu ji pasidalijo su globos namų direktoriumi, ir abu nuvažiavo pas Eglės tėvus. Atvykėliai rado sugventinių Skirmos Ripinskaitės ir Gintauto I. namus netvarkingus, juose tvyrojo alkoholio kvapas, nes girtavo penki suaugę asmenys, kambaryje buvo šalta – ugnis neužkurta, nebuvo ką valgyti, o mažoji Eglutė verkė... Rasvita pasišovė sesutę išsivežti su savimi – neblaivi mergaitė motina tik iš pradžių paprieštaravo, kad jaunėlė dukra būtų laikinai išsivežta į globos namus, bet vėliau sutiko. Taigi Eglė tuomet – neprausta, susivėlus, nešvariais drabužėliais – ištrūko nors kurį laiką pabūti ramioje, švarioje aplinkoje, pasimėgauti sesutės draugija.

Rasvita, maudydama Eglę, pastebėjo mėlynę ant mažylės kojos. Paaiškėjo, jog sesutė buvo diržu su sagtimi sumušta namuose. Šis faktas buvo praneštas ir policijai, ir VTAS vedėjai Bronei Valaitienei. Tačiau valdininkė, užuot bandžiusi aiškintis tikrąją mergaitės padėtį, nusprendė, kad mažamete kuo skubiau turi būti gražinta į motinos namus, o vėliau, kai Eglė iš globos namų išvyko atgal pas savo tėvus, apkaltino kunigą kiusis ten, kur jam esą nereikėtų – veikus savavališkai, tai yra netgi nusikaltus – savavaldžiavus. Dar daugiau: kunigas buvo apkaltintas vaiko pagrobimu.

Šia istorija susidomėjo ir teisėsauga: Šakių policijos pareigūnai bei prokurorai. Buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl galimo smurto prieš mažametę, mat buvo surinkta pakankamai įrodymų, kad mergytė iš tikrųjų buvo motinos skriaudžiama.

Vaikų teisių gynėjos gynė... smurtaujančią motiną

Pradėjus ikiteisminį tyrimą dėl galimo mažametės sužalojimo, teismui leidus, buvo pradėta klausytis S. Ripinskaitės telefoninių pokalbių. Kai kurie jų pareigūnus tiesiog suglumino.

B. Valaitienė nusikaltimu įtariama mergaitės motina S. Ripinskaitę telefonu mokė, ką ir kada sakyti policijos bei prokuratūros pareigūnams, siūlė teisme vaidinti verkiančią, veikti prieš V. Kelertą pasitelkė net LTV: susitarė su nacionaline televizija, kad bus parodytas pareigūnus bei sumuštą Eglę priėmusį Šakių vaikų globos namų direktorių Virginijų Kelertą smerkiantis reportažas. B. Valaitienė, kalbėdama su S. Ripinskaitė, neslėpė, kad ši televizija „cina jos naujai“, aiškino, kaip priimti žurnalistus, ką jiems sakyti ir ką parodyti, prigrasino, kad bent tą dieną sugyventinis „nė lašo neimtų“, neslėpdama dėstė, kad reikia „pastatyti į vietą tą Kelertą“... (Išties LTV rodyta laida buvo labai tendencinga, tarsi viskas buvo iš anksto sutarta, o galbūt net užpirkta...)

Pernai Vilkaviškio rajono apylinkės teismas nagrinėjo Lietuvos vaikų teisių apsaugos kontrolierės Editos Žiobienės skundą, kuriuo prašyta pradėti ikiteisminį tyrimą dėl ku-

Vaikų globos namai įkurdinti buvusiam klebonijos pastate.

nigo V. Kelerto galimai padaryto nusikaltimo. Teismas šį skundą atmėtė – nepritarė reikalavimui pradėti tyrimą. Prieš tai tokį pat nutarimą jau buvo priėmęs ir Vilkaviškio rajono apylinkės vyriausiasis prokuroras Kęstutis Jasaitis, sulaukęs analogiško vaikų gynėjos skundo. Mat dar prieš tai tokį nutarimą buvo priėmė ir K. Jasaičio pavaldiniai, ištyrę medžiagą, surinktą Šakių ir Vilkaviškio policininkų.

Tuo metu, kai Šakių pareigūnai rinko medžiagą apie mažametės mergaitės patirtą smurtą, į Šakių rajono policijos komisariatą važiavo įvairiausios tikrintojų grupės, bet tarnybinių nusižengimų nerado. Tikrintas ir Šakių vaikų globos namų direktoriaus V. Kelerto skriaudžiamą mergaitę laikinai priglaidusio savo įstai-goje, darbas. Tačiau nieko įtartina taip ir nerasta.

Iš pradžių su tuo sutikti nenorėjusi ir kelis skundus sukursi vaiko teisių apsaugos kontrolierė E. Žiobienė vėliau buvo priversta su tuo susitaikyti.

Buvusi VTAS vedėja kryptingai veikė prieš V. Kelertą

Sovietmečiu buvusi KP pirmoji sekretorė B. Valaitienė, tapusi Vaikų teisių apsaugos skyriaus vadove, neprielankumą V. Kelerto vadovaujamiems globos namams, o tiksliau – jų vadovui, rodė nuo pat pradžių. Dabar tik belieka spėti – kodėl? Gal taip veikė jos nusistatymas prieš religinio kulto tarnus, mat, kaip sako V. Kelertas, jį ištis sąžiningai dirbo ta linkme, kad tie globos namai nebūtų atidaryti. Per dvejus metus (2005–2007 m.) palaipsniui į kitus vaikų globos namus vedėjos nurodymu buvo perkelta 18 vaikų. Šakių vaikų globos namų direktoriaus kantrybė trūko tuomet, kai buvo įsakyta 2007 m. iš čia išvežti tris visiškai sveikus vaikus, tarp kurių vienas čia augo nuo kūdikystės, vaikščioti, kalbėti čia išmoko, į Alytaus sutrikusio intelekto vaikų globos namus. Šioje situacijoje direktorius nepakluso – neleido išvežti vaikų, motyvuodamas tuo, jog vaikai – ne daiktai inventorinėje knygoje. „Jei turiu elgtis ne taip, kaip liepia širdis, nėra man ką čia veikti“, – savo sprendimą aiškino kunigas. Vedėjos reakcija buvusi kategoriška. „Nedovanosiu niekada gyvenime“, – esą išrėkusi ji V. Kelertui.

Klebono ir jo vadovaujamų vaikų globos namų persekiojimas tęsėsi ketverius metus. Buvo pateikti trys anoniminiai skundai, kuriuose V. Kelertas kaltintas nebūtais dalykais. Pa-

vyzdžiui, vienam skundui pretekstas buvo trijų globos namų auklėtinių viešnagė į analogišką parapiją užsienyje. Įtarimas – kunigas mergaites pardavė į viešnamį!

V. Kelertas anonimiškai ir pedofilija buvo apkaltintas – esą buvo ir darbuotojų parašai, „patvirtinantys tą faktą“, surinkti (realiai to iš tikrųjų nebuvo)...

Apklauskos po apklausų, tyrimai po tyrimų, svečiai po svečių – taip galima apibūdinti ketverius puolimo metus. Šis puolimas labai neigiamai veikė ir vaikus, jiems net psichologinės pagalbos reikėjo.

Kunigas, jautęs nuolatinį spaudimą iš Vaiko teisių kontrolierės tarnybos, liko ištikimas svarbiausiam tikslui – kad vaikas augtų mylimas ir prižiūrimas, kad būtų paisoma jo interesų, nors patirta įtampa labai atsiliepė sveikatai: po tendencingos LTV laidos dvasininką ištiko mikroinfarktas. „Jei vaikai padėjai, padarei nusikaltimą?“ – nesuvokė Vaiko teisių apsaugos tarnybos darbuotojų logikos V. Kelertas.

Teisingumas triumfavo?

Šių metų kovo 16 dieną Šakių rajono apylinkės teismas paskelbė nuosprendį Skirmai Ripinskaitei dėl smurtavimo prieš savo mažametę dukrą. Taigi oficialiai paskelbta, kad V. Kelertas elgėsi teisingai paimdamas mergaitę iš girtaujančios šeimos, kad teisėsaugos darbuotojai atliko savo pareigą ir net iš visų pusių puolami gynė šeimoje skriaudžiamą mažametę.

S. Ripinskaitė nubausta 6 mėnesių laisvės atėmimo bausme, jos vykdymą atidedant vieniems metams, įpareigojant per šį laikotarpį pradėti dirbti ar užsiregistruoti darbo biržoje. Taip pat be institucijos, prižiūrinčios bausmės vykdymo atidėjimą, sutikimo neišvykti iš gyvenamosios vietos ilgiau kaip septynioms paroms, jeigu tai nesusiję su darbu.

Toks nuosprendis smurtavusiai motinai išėjo į naudą: pasak Rasvitos, Eglutė džiaugiasi, kad namuose negirtaujama, nors ant vyresnėlės dukters S. Ripinskaitės tebeliejanti apmaudą.

Atsakomybės šioje byloje išvengė buvusi Šakių VTAS vadovė: 65 m. sulaukusi B. Valaitienė išėjo į pensiją ir šiuo metu jau nebedirba.

V. Kelertas po tokios atmozgos teisingumo triumfu per daug nesi-džiaugia: dvasininkui apmaudu, jog išvis tokie dalykai galėjo vykti...

Laima GRIGAITYTĖ

Autorės nuotraukos.

Globos namų valgykla – lyg valgomas iprastuose namuose.

Šiuo metu globos namuose gyvena 9 vaikai iki 4 m. amžiaus.